

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:
Перший проректор

Набока Набока О.Г.

30 серпня 2021р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

спеціальності 014 Середня освіта

предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література
(англійська)

за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Мова і література
(англійська)»

мова навчання _____ українська

Розробник:

доктор філософських наук, професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін Мельник В.В.

Рецензенти:

Лисенко Н.В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Смельяненко Г.Д. – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри філософії, історії та соціально-гуманітарних дисциплін ДВНЗ «ДДПУ»

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д. філос. н., проф. В. А. Федь

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта предметної спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська))

Керівник групи забезпечення д.філ.н., проф. В. А. Глушенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“30” серпня 2021 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи здобувачів – 5	Лекції	
	16 год.	6 год.
	Практичні	
	14 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	90 год.	108 год.
Вид контролю: екзамен		

Мета: долучити здобувачів при знайомстві зі світом філософських систем і концепцій до філософського способу досягнення навколишнього світу, що включає різні прийоми критичного мислення сформуванню та збагатити культуру мислення та світоглядну культуру студента (оперування поняттями і судженнями, визначення суттєвого, розкриття взаємозв'язків і протиріч; застосування розмаїття методологічних підходів до істини і взаємодії зі світом) та її практичне застосування у самостійних роздумах, поглядах, переконаннях; сприяти засвоєнню загальнолюдських цінностей та пріоритетів; ознайомити з основними філософсько-теоретичними системами сучасності та в історії філософії, їх проблематикою, методами, мовою; сформуванню навички критичного ставлення до дійсності, виявляючи можливості, засоби та напрямки її зміни та розвитку; сприяти підвищенню

творчого потенціалу особистості.

**2. Матриця компетентностей, програмних
результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни
«Філософія освіти і науки»**

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК-2. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>СК-1. Здатність усвідомлювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування системи освіти, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.</p> <p>СК-5. Здатність моделювати, проєктувати та реалізовувати науково-експериментальну діяльність у системі середньої освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за</p>	<p>ПРН-01. Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування середньої освіти в Україні в перебігу розв’язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах.</p> <p>ПРН-07. Планувати, організовувати і здійснювати науково-педагогічні (експериментальні) дослідження у сфері середньої освіти на засадах академічної доброчесності; аналізувати, узагальнювати і презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію.</p>	<p>Словесні методи: Інтерактивні лекції (проблемні лекції, лекції-дискусії, демонстрації з використанням мультимедійного обладнання);</p> <p>Практичні методи: Практичні заняття, діалог, дискусії, робота в групах, робота в парах, «мозкова атака», «мозковий штурм», метод рефлексії;</p> <p>Наочні методи: методи спостереження, ілюстрації, демонстрації, презентації, метод створення ментальних карт;</p>	<p>Спостереження за активністю здобувачів, доповідь, есе, наукове повідомлення, презентації, виконання контрольних завдань, екзамен.</p>

наявності неповної чи обмеженої інформації.			
---	--	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	зокрема					зокрема				
	усього	л	п	інд	с.р.	усього	л	п	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Тема 1 Філософія освіти в структурі філософських знань	29	2	2	-	25	22	2		-	20
Тема 2. Феномен освіти в історико-філософському дискурсі	4	2	2	-		12	2		-	10
Тема 3. Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут	24	2	2	-	20	10			-	10
Тема 4. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти	4	2	2	-		22		2	-	20
Тема 5. Предметна сфера філософії науки	24	2	2	-	20	22	2		-	20
Тема 6. Виникнення науки і основні стадії її розвитку	29	2	2	-	25	22		2	-	20
Тема 7. Логічна структура науки	2	2		-		8			-	8
Тема 8. Методологічний арсенал науки	4	2	2	-		2		2	-	
Усього годин	120	16	14		90	120	6	6		108

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Філософія освіти в структурі філософських знань	2	2
2	Феномен сучасної освіти в історико-філософському дискурсі	2	2
3	Освіта як вид духовного виробництва і соціальний інститут	2	
4	Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти	2	
5	Предметна сфера філософії науки	2	2
6	Виникнення науки і основні стадії її розвитку	2	
7	Логічна структура науки	2	
8	Методологічний арсенал науки	2	
Разом		16	6

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Філософські аспекти освітньо-педагогічного дискурсу	2	
2	Історико-філософські контексти науки і освіти	2	
3	Освіта в глобалізованому світі	2	2
4	Освіта і особистість	2	
5	Наука в культурі сучасної цивілізації	2	
6	Динаміка науки як процес породження нового знання	2	2
7	Методологія наукового дослідження	2	2
Разом		14	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма

1	Історико-філософські контексти науки і освіти		14
2	Методологія наукового дослідження		14
3	Освіта як феномен культури та соціальний інститут	25	20
4	Інновації в сучасній освіті: перспективи-ризик-сподівання	20	20
5	Наукове та ненаукове знання	20	20
6	Етика науки	25	20
Разом		90	108

3. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 -100 балів	відмінно	зараховано
89 - 75 балів	добре	
60 - 74 балів	задовільно	
26 - 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 - 25 балів	не прийнято	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є спостереження за активністю здобувачів, завдання для поточного та підсумкового контролю, тести, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, екзамен.

Екзаменаційні питання

1. Наука і освіта як предмет філософської рефлексії.
2. Загальна характеристика основних проблем філософії науки.
3. Багатоаспектність феномена науки.

4. Наука в системі культури.
5. Співвідношення світоглядних, філософських, методологічних, логіко-гносеологічних і соціологічних аспектів науки.
6. Соціальна сутність та функції науки.
7. Виникнення науки і закономірності її розвитку.
8. Основні історичні етапи розвитку науки.
9. Гносеологічна проблематика в історико-філософському дискурсі.
10. Концепції істини у філософії.
11. Постпозитивізм: головні ідеї та персоналії.
12. Концепція критичного раціоналізму К.Поппера.
13. Теорія наукових революцій Т.Куна.
14. Методологія науково-дослідницьких програм І. Лакатоса.
15. "Методологічний анархізм" П.Фейєрабенда.
16. Наукове знання як система, його особливості і структура.
17. Принципи верифікації та фальсифікації як способи демаркації наукового та ненаукового знання.
18. Диференціація та інтеграція наук.
19. Наукова картина світу, її історичні форми і функції.
20. Форми становлення і розвитку наукового знання: факт, проблема, ідея, гіпотеза, теорія.
21. Тенденції розвитку сучасної науки.
22. Ідеали та норми наукового дослідження.
23. Сутність і структура науково-пізнавальної діяльності.
24. Раціональне та ірраціональне в пізнавальній діяльності.
25. Рівні і форми пізнання.
26. Критерії науковості знань.
27. Класифікація наук.
28. Наукове та позанаукове знання в сучасній культурі.
29. Структура і функції наукової теорії. Закон як ключовий елемент теорії.
30. Методологічний арсенал науки.
31. Наука як теорія і метод.
32. Сутність і структура наукового методу пізнання.
33. Класифікація наукових методів.
34. Характеристика методів емпіричного дослідження.
35. Характеристика методів теоретичного дослідження.
36. Наукові традиції та наукові революції. Типи наукової раціональності.
37. Метод і методологія.
38. Метод, методологія і методика: сутність і співвідношення понять.
39. Технократія і технофобія як крайні світоглядні оцінки НТР і її соціальних наслідків.
40. Етичні проблеми науки XXI ст. Сцієнтизм та антисцієнтизм.
41. Філософсько-педагогічні ідеї античності.
42. Категоричний імператив І.Канта як основа освітньо-педагогічних взаємодій.
43. Філософсько-педагогічні ідеї Г.Сковороди в сучасній освітній практиці.
44. Принцип «спорідненої праці» у філософії Г.Сковороди та його

- актуальність у сучасній освітній практиці.
45. Вища освіта в Україні в контексті сучасних цивілізаційних змін.
 46. Філософія освіти в структурі філософських знань.
 47. Умови та фактори виникнення філософії освіти. Комплексний (інтегративний) характер філософії освіти.
 48. Етико-філософські засади освітнього процесу.
 49. Протистояння науково-технічної та гуманітарно-культурологічної парадигм в дискусіях про освіту.
 50. Сутність і функції неперервної освіти.
 51. Освітні ідеї в некласичній філософії (позитивізм, прагматизм, екзистенціалізм).
 52. Соціокультурні контексти освіти : освіта і держава, освіта і наука, освіта і церква, освіта і родина.
 53. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти.
 54. Роль освіти в динаміці механізмів соціальної взаємодії, в особистому і публічному житті сучасної людини.
 55. Мета і особливості трансформації системи освіти в Україні в контексті глобалізаційних процесів сучасності.
 56. Освіта як чинник стратифікації суспільства та соціальної мобільності.
 57. Наука і освіта: характер взаємозв'язків і перспективи взаємодії.
 58. Сутність і форми демократизації сучасної освіти.
 59. Освіта як стратегічний ресурс розвитку суспільства. Вплив глобалізації на сучасні університети.
 60. Освіта в інформаційному суспільстві: проблеми і перспективи.

Рекомендована література

Основна

1. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Харків.: ХНАУ, 2017. 272 с.
2. Добронравова І.С. Практична філософія науки. Збірка наукових праць. Суми: Університетська книга, 2017. 352 с.
3. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172с.
4. Петрушенко В.Л. Основи філософських знань: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти, 3-тє видання, виправлене та доповнене. Львів: "Новий Світ-2000", 2020. – 296 с.
5. Філософія освіти і науки : навч. посібн. / І.С. Алексейчук та ін. 2-ге вид. переробл. та доповн. Слов'янськ: Вид-во Б. Маторіна, 2019. 365 с.

Допоміжна

1. Абизова Л.В. Феномен особистості і філософське осмислення можливостей освіти "Дні науки філософського факультету – 2017", Міжн. наук. конф. (2017; Київ). Київ: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2017. Ч. 8. С.140 - 145.

2. Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць. Гол. редактор Г.П. Шевченко. Вип. 5 (80). Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. 248 с.

3. Національна академія педагогічних наук України — 25 років [інформаційний довідник]. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. 144 с.

4. Національний освітньо-науковий глосарій. Київ: ТОВ «КО НВІ ПРІНТ», 2018. 524с.

5. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки : підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 364 с.

6. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України): збірник наукових праць / За ред. Кременя В. Г. Київ : Сам, 2017. 400 с.

7. Філософія освіти і науки : навч. посібн. / В.П. Загороднюк та ін. Київ: Знання України, 2017. 348 с.

8. Філософія науки: підручник. І. С. Добронравова та ін. Київ: ВПЦ «Київський університет». 2018. 255 с.

9. Філософські засади коригування вітчизняного освітнього простору. Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць XI Міжнародної науково-методичної конференції, 13–14 листопада 2019 року, м. Краматорськ. під заг. ред. С. В. Ковалевського. Краматорськ : ДДМА, 2019. С. 11 – 13.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Сайт Українського філософського фонду. Режим доступу:
<http://www.philosophy.ua>

2. Олександр Сидоркін: яка вона – освіта майбутнього? Режим доступу:
<http://studway.com.ua/oleksandr-sidorkin/>

3. Огнев'юк В. О. Ідея освіти [Електронний ресурс] В.О. Огнев'юк. Освітологічний дискурс. № 1. Режим доступу :
http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/osdys/2010_1/10ovoio.pdf

4. Освіта України в ХХІ столітті: проблеми та перспективи розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=46734>

5. Освітня система України на ринку міжнародних освітніх послуг. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/juli/4.htm>

6. Перспективи освітньої системи в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/monitor/juli/4.htm>

7. Сучасний стан та тенденції розвитку освіти [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://5ka.at.ua/load/bankivska_sprava/suchasnij_stan_ta_tendenciji_rozvitku_osvitnik_h_mozhливостej_naselennja_ukrajini_referat/7-1-0-24062

Бібліотеки: <http://www.lib.com.ua/> <http://slav-library.dn.ua/>

Енциклопедії і довідники: <http://vesna.sammit.kiev.ua/>
<http://www.slovnyk.org/Ink/dic.html>

9. Посилання на дистанційний курс Дистанційний курс
«Філософії освіти і науки»
<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=149>